

»Još smo u vremenu prikrivanja zločina«

Stipan Bunjevac

Sedamdeset i peta je obljetnica završetka Drugoga svjetskoga rata i 75. obljetnica početka križnoga puta dijela hrvatskoga naroda. Tih 75 godina mogli bismo podijeliti u nekoliko razdoblja. Najteža i najtragičnija upravo je ta prva 1945. godina kada je stradalo najviše vojnika, ali i nevinih ljudi: ranjenika, bolesnika, svećenika, redovnika i redovnica, žena i djece, započeo je svoju propovijed umirovljeni varaždinski biskup Josip Mrzljak u ponedjeljak 22. lipnja na improviziranom liturgijskom prostoru nedaleko od jame Jazovke kod Sošica na Žumberku, predvođi misu zadušnicu za nekoliko stotina ranjenika i medicinskoga osoblja iz zagrebačkih bolnica Sv. Duha i Vinogradske te tri redovnice njegovateljice iz Psihijatrijske bolnice Vrapče, kao i sve stradale na križnom putu, koje su nakon završetka Drugoga svjetskoga rata bez suda i presude pogubili pripadnici Jugoslavenske armije. U euharistijskom slavlju uz biskupa Mrzljaka sudjelovali su umirovljeni biskupi križevački Nikola Kekić i vojni Juraj Jezerinac te 20-ak svećenika istočnoga i zapadnoga obreda iz Zagreba, župa jaskanskoga dekanata Zagrebačke nadbiskupije i Varaždinske biskupije, među kojima i promicatelj postupka za proglašenje svetim zagrebačkoga nadbiskupa bl. kardinala Alojzija Stepinca prelat Juraj Batelja, upravitelj Nacionalnoga svetišta sv. Josipa u Karlovcu Antun Sente, nekolicina saborskih zastupnika, predstavnika braniteljskih udruga, hodočasnika Hrvatskoga žrtvoslovnoga društva i ne prevelikoga mnoštva kao prijašnjih godina iz cijele Hrvatske i pojedinaca iz inozemstva zbog preporučenih uputa za sprječavanje širenja koronavirusa.

Trideseti spomenpohod na Jazovku u organizaciji udruge Hrvatski obredni zdrug »Jazovka« započeo je, kao i svake godine, procesijom iz središta Sošica do stratišta, jame duboke 40-ak metara koju je g. 1989. otkrio karlovački planinar i speleolog Mladen Kuka, tijekom koje se molila krunica umjesto tradicionalnoga križnoga puta.

Martirologij je slava Kristove Crkve

U propovijedi biskup Mrzljak je podsjetio na pismo hrvatskih biskupa predvođenih tadašnjim zagrebačkim nadbiskupom kardinalom Franjom Kuharićem o 50. obljetnici završetka Drugoga svjetskoga rata, u kojem su istaknuli: »Mjesec svibanj 1945. godine u Hrvatskoj se posebno

pamti kao mjesec strašnih pokolja zarobljenih vojnika i civilnoga pučanstva izručenih Jugoslavenskoj vojsci od zapadnih saveznika. Spomen toga stradanja vezan je posebno uz Bleiburg i uz križni put. Još više, taj je svibanj - za razliku od drugih naroda kojima je vraćena sloboda i demokracija - dolaskom marksističkoga totalitarnoga sustava za nas značio nov početak progona, zatvora, ubijanja nevinih ljudi. Mnogi su stradali samo zato što

● Misu zadušnicu predvodio je umirovljeni varaždinski biskup Mrzljak

»Još smo u vremenu prikrivanja zločina i ne možemo u miru zastati kod četrnaeste postaje križnoga puta u kojoj se spominjemo kako Isusa polažu u grob... I mi bismo željeli položiti zemne ostatke svoga otca, svoga djeda, svoga rodaka, svoga znanca i prijatelja, ali i nepoznatoga stradalnika u grob na koji ćemo dolaziti i u molitvi ispovjediti svoju vjeru u uskrsnuće tijela.«

su katolici, što su katolički svećenici, redovnici i redovnice, što su katolički biskupi. Taj martirologij optužba je krvnika, ali on je još više - slava Kristove Crkve.«

Biskup je taj odlomak aktualizirao u današnjem prevladavajućem društvenom ozračju. »Danas smo ovdje nad ovom jamom Jazovkom jer i to je jedna od nekoliko stotina postaja križnoga puta. Neke su otkrivene, a neke još uvijek prikrivene. Još smo u vremenu prikrivanja zločina i ne možemo u miru zastati kod četrnaeste postaje križnoga puta u kojoj se spominjemo kako Isusa polažu u grob. Na našem hrvatskom križnom putu mogli bismo kazati ne da nekoga polažu u grob, nego na razne načine mnoge nemilosrdno ubijaju, kolju i bacaju u jame od Tezna u Sloveniji i raznih jama na Maclju preko Jazovke i Sljemena pokraj Zagreba do mnogih drugih jama i kanala u koje su bacali žive, polumrtve i mrtve koje su ubijali na tom svojevrsnom križnom putu.«

Koliko još godina moramo prekopavati jame?

Oslanjajući se na biblijska čitanja, biskup Mrzljak dao je svojevrsan teološko-duhovni okvir bolnoj problematici žrtava u brojnim znanim i neznanim stratištima. »Zato smo i mi sada u ovoj euharistiji slušali Božju riječ. Počeli smo odlomkom iz Knjige tužaljki jer nas često prožimaju takvi osjećaji, osjećaji žalosti i nemira, i pitamo se koliko još godina moramo obilaziti razna grobišta, jame, koliko još

godina moramo istraživati i prekopavati jame po pričama svjedoka kojih je sve manje i sve teže otkrivaju tajne koje desetljećima nose u sebi. Sa žalošću se pitamo: Zašto nam to nisu otkrili oni koji su znali, koji su punili jame nevinnim ljudima? Mi kršćani ne pitamo ih zato da bismo osvećivali svoje roditelje, za čije grobove ne znamo, ali dakako to ne oslobađa civilne, istražne i sudske vlasti da istražuju i kažnjavaju zločine koji nikada ne zastarijevaju i zločince koji su to počinili.«

U zaključnim mislima izrekao je želje sadašnjih vjerničkih naraštaja. »Mi bismo samo željeli da zemni ostatci naših pokojnika koji su bačeni u jame budu položeni u grob, na što ima pravo svaki čovjek na kugli zemaljskoj... S puno vjere mogli bismo tada odgovoriti na pitanje koje smo čuli u današnjem evanđelju u kojem Isus postavlja pitanje Lazarovim sestrama: 'Kamo ste ga položili?', a mi bismo mogli odgovoriti poput sestara: 'Dođi i pogledaj.' Trudimo se iz godine u godinu, iz desetljeća u desetljeće otkrivati mjesta stradanja i zločina, pokupiti zemne ostatke naših pokojnika ne da bi kosti dugo stajale u nekim vrećama za smeće, u nekim spremištima i patologijama, nego da bismo s pobožnošću mogli pristupiti ovoj 14. postaji

križnoga puta u kojoj se govori kako je Isus položen u grob. I mi bismo željeli položiti zemne ostatke svoga otca, svoga djeda, svoga rodaka, svoga znanca i prijatelja, ali i nepoznatoga stradalnika u grob na koji ćemo dolaziti i u molitvi ispovjediti svoju vjeru u uskrsnuće tijela.«

Liturgijsko je slavlje uzveličao mješoviti zbor župe Presvetoga Trojstva u Krašiću pod ravnanjem s. Katarine Penić, redovnice Služavaka Maloga Isusa.

Nakon mise imam Medžlisa Islamske zajednice Karlovac Admir Muhić, prenijevši pozdrave muftije Islamske zajednice u Hrvatskoj Aziza ef. Hasanovića, izmolio je molitvu za žrtve muslimanske vjere i u kratkom obraćanju istaknuo: »Ne možemo o tome šutjeti jer šutnja počesto znači i odobravanje. Mi to osuđujemo, a njihovim će zlodjelima na dan suđenja svjedočiti i ovo kamenje šume Jazovke.« Prigodne je riječi nazočnima u ime organizatora Hrvatskoga obrednoga zdrugeta uputio Ivan Vukelić, ujedno predsjednik središnjice udruge »Hrvatski domobran«, rekavši da su žrtve Jazovke stradale »samo zato što su bile Hrvati i što su željele neovisnu Hrvatsku, slobodnu od jugokomunističke čizme i srpske hegemonije«. Predstavljena je i knjiga dr. Jurja Batelje »Žrtve obavijene šutnjom«, koja donosi svjedočenja preživjelih s križnoga puta, koja su potanko opisala i metodologiju zločina kod Jazovke, a cijeli je prigodni program vodio Frano Ćirko. ■